

NORGES BYGDEUNGDOMSLAGS INNSPILL TIL JORDBRUKFORHANDLINGENE 2022

Norges Bygdeungdomslag har vedtatt tre hovedprioriteringer foran vårens jordbruksforhandlinger.

- At jordbruksforhandlingene resulterer i en økning i bondens inntekt tilsvarende en fjerdedel av det antatte inntektsetterslepet målt mot andre grupper.
- At støtte til velferdsordninger prioriteres over andre budsjettmidler i årets jordbruksforhandlinger
- At årets jordbruksforhandlinger gir signaler om en stabil og positiv utvikling av landbruksnæringa som sikrer framtidens bønder mulighet og motivasjon til å gå inn i næringa.

For Norges bygdeungdomslag vil alltid vilkår for rekruttering stå høyest. Forholdene for rekruttering er imidlertid summen av alle tiltak vi forhandler om i jordbruksavtalen.

Norges Bygdeungdomslag har derfor delt innspillet vårt til Bondelagets forhandlingsutvalg i fem deler:

1. Inntektsøkning
2. Satsing på velferdsordninger
3. Investeringsmidler
4. Klimaarbeid i landbruket
5. Sunn rekruttering, aktive produsentmiljøer, og levende bygder

Norges Bygdeungdomslag ser det som svært positivt at det i år, som alle år gjennomføres en bred innspillsprosess i organisasjonen, og med samarbeidende organisasjoner. Bare gjennom slike demokratiske prosesser får landbruket et så sterkt forhandlingsutgangspunkt som mulig. Vi har tro på at det er mulig å skape gode vilkår for landbruket gjennom årets forhandlinger, og står støtt bak bondelagets forhandlingsutvalg frem mot og gjennom forhandlingene.

Det er i år viktig at Bondelaget er ambisiøse i sitt krav, samtidig som en tar sikte på å gjennomføre forhandlinger som fører til en god avtale for landbruket. Store deler av fremtiden til norsk landbruk avhenger av resultatet av årets oppgjør. Som representanter for framtidens landbruk ser vi det som svært viktig at årets forhandlinger resulterer i økte inntektsmuligheter for bonden.

Besøksadresse

Landbrukets Hus
Hollendergata 5
0190 Oslo
3. etasje

Postadresse

Norges Bygdeungdomslag
PB. 9377, Grønland
0135 Oslo

E-post: hei@nbu.no
Tlf.: 22 05 48 00

www.nbu.no

Inntektsløft for bonden

Enhver selvstendig næringsdrivende må drive med inntekter som forsvare kostnadsnivået til bedriften. Slik situasjonen er i landbruket i dag er det få andre selvstendige næringsdrivende som ville tatt over bedriften.

Inntekten for bonden, både fra markedet, og fra budsjettmidler er for lav. En bærekraftig fremtid for landbruket innebærer både at bonden får ta ut en større pris i markedet, men og at den samla summen av statlige tilskudd økes og målrettes for å sikre et landbruk i hele landet. I år er det viktig å løfte inntekten til alle produksjoner, bruksstørrelser og geografier.

I år er det et særskilt behov for å kompensere for økte kostnader gjennom jordbruksforhandlingene. Likviditetssituasjonen i næringa er kritisk, og det er viktig å sikre en tidlig utbetaling av kompensasjonen for kostnadsøkning.

Inntekt er landbrukets viktigste rekrutteringstiltak og er essensielt for å opprettholde aktive produsentmiljøer over hele landet.

Norges Bygdeungdomslag krever at:

- Årets jordbruksforhandlinger krever til et betydelig inntektsløft for bonden. Inntekt er landbrukets viktigste rekrutteringstiltak
- Resultatet av årets jordbruksforhandlinger fører til et inntektsløft på ¼ av antatt inntektsetterslep sammenlignet med andre grupper.
- Budsjettmidlene brukes til å løfte inntekten i alle produksjoner, bruksstørrelser og geografier.
- At bonden sikres kostnadskompensasjon for den ekstraordinære prisstigningen på viktige innsatsfaktorer.
- Kanaliseringspolitikken videreføres for å opprettholde matproduksjon i hele landet.
- Det arbeides videre for å sikre et sterkt tollvern slik at produsenter kan ta ut en større andel av inntekten sin i marked. I første omgang ved å gå over til prosenttoll der det er lønnsomt.

Målpriser

Målprisene som fremforhandles i årets forhandlinger bør gi bonden en mulighet til å ta ut betydelig større priser i markedet, i tråd med utviklingen på verdensmarkedet ellers. En økning av målpris på melk må derfor balanseres mot handlingsrommet i handelsavtalene. Norges Bygdeungdomslag vil peke på at det er vanskeligere for unge og nyinvesterte bønder og opparbeide seg likviditet til å vente på de stadig økende etterbetalingene fra Tine. Øvrige målpriser bør økes tilsvarende det tollvernet tåler, og prisnedskrivningstilskuddet på korn må videreføres og økes tilsvarende økning av målpris fører til økt belastning på importvernet for å sikre norskandel i fôr og andre kornvarer.

I år har vi sett hvordan målpris og fungerer som et vern for forbruker mot svingninger i matmarkedet. I år har dette gått ut over matprodusentene, og særlig melkeprodusentene som fikk redusert utbetaling for å dekke økte kostnader for TINE råvare. Det bør arbeides for å legge inn sikkerhetsventiler i målprisordningene som muliggjør hevinger av målprisen i situasjoner med ekstraordinær kostnadsvekst på innsatsfaktorer for transport. Landbrukssamvirkene må samtidig arbeide for å skape samme mulighetsrom i sine kontrakter med kjedene.

Norges Bygdeungdomslag krever at:

- Målprisene på melk, poteter, epler og andre grønnsaker heves for å sikre bedre inntektsmuligheter for bonden.

Budsjettmidler

Inntil det er skapt tilstrekkelig handlingsrom i markedet må staten belage seg på å ta mer enn 1/3 av inntektsøkningen til den norske bonden over budsjettmidlene. Tilskudd fra staten må i år prioriteres for å sikre et landbruk i hele landet. Budsjettmidlene må sikre et inntektsløft for alle produksjoner, bruksstørrelser og geografier. God fordeling av budsjettmidlene må sikres gjennom tak for tilskudd på alle ordninger.

Norges Bygdeungdomslag krever at:

- Staten tar en større andel av inntektshevingen så lenge markedssituasjonen begrenser inntektsutviklingen fra markedet.
- Budsjettmidlene fra årets jordbruksoppgjør brukes til å løfte alle aktive produsenter, på tvers av produksjon, geografi, og bruksstørrelse.

Markeds- og Produksjonsregulering

Ved en betydelig inntektsvekst for produsenter vil det alltid være en risiko for overproduksjon i markedet. Dette fører til lavere priser og en vanskelig situasjon for bonden. For å forebygge overproduksjon bør det vurderes å innføre kvoteordninger på alle

husdyrproduksjoner. Videre er det viktig at tilskudd begrenses med tak for å sikre at tilskuddene kommer alle produsenter til gode.

Skal vi sikre rekruttering til melkeproduksjonen er det viktig at vi sikrer en stabil lavere pris på melkekvoter. Det skal ikke lønne seg å leie ut kvoter, på bekostning av aktive produsenter. Norges Bygdeungdomslag ønsker derfor å senke kvotetaket betydelig, og gjennomgå regelverk og skattesystem for utleie av melkekvoter, med mål om å gjøre situasjonen bedre for den aktive produsenten.

Norges Bygdeungdomslag krever at:

- Kvotetaket på melk senkes til 500.000L
- Det innføres makstid på utleie av melkekvoter på ti år.
- Det blir mindre lønnsomt å leie ut kvoter

Satsing på velferdsordninger

En satsing på velferdsordninger vil være essensielt om bonden skal kunne ta aktiv del i samfunnet rundt seg i fremtiden. Det handler om mulighet til å reise på ferie, mulighet til å følge unger på fotballkamp en gang i blant, og et verdig sikkerhetsnett om du skulle havne i uføre, eller ha behov for avløsning.

I dag tvinges høygravide kvinner i fjøset. Det er ikke nødvendigvis fordi de vil det, men fordi de ikke ser noen annen utvei. Å leie inn avløser er dyrt og velferdsordningene er for dårlige. I dag er det et umulig regnestykke som skal gå opp for bonden før og etter en fødsel. Bonden har i dag ikke tilstrekkelig muligheter for avløsning knyttet til svangerskap og fødsel. Det bør være jordbrukets øverste prioritet i forhandlinger om velferdsordninger at tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel får et løft som sikrer unge kvinnelige bønder sikkerhetsnettet de fortjener!

Videre bør de øvrige velferdsordningene løftes gjennom en økt bevilgning til velferdsordninger i landbruket. Fremtidens bønder ønsker å kunne ta med ungene på ferie en uke på sommeren. Tidligpensjonsordningen sikrer at ungdom kan ta over gården tidligere, og landbruksvikarordningen sikrer bonden i krisesituasjoner. Det må også merkes at dekningen av landbruksvikarer er for lav. Det er til tider umulig for bonden å skaffe hjelp når det trengs.

Norges Bygdeungdomslag krever at:

Besøksadresse

Landbrukets Hus
Hollendergata 5
0190 Oslo
3. etasje

Postadresse

Norges Bygdeungdomslag
PB. 9377, Grønland
0135 Oslo

E-post: hei@nbu.no
Tlf.: 22 05 48 00

www.nbu.no

- Tilskudd til avløser ved svangerskap og sykdom gjøres til en av jordbrukets hovedprioriteter ved årets jordbruksoppgjør.
- Tilskudd til velferdsordninger økes sammen med avløsertilskuddet.

Investeringsmidler

Bonden står i dag ovenfor store investeringskrav til tross for at lønnsomheten er dårlig. Melke- og ammekuproduksjonen er særlig utsatt med løsdriftskravet som trer i kraft i 2034, men investeringsbehovet er og stort i andre deler av landbruket.

Løsdriftsfjøs

Det er svært ønskelig at Bondelaget arbeider videre for å sikre separate investeringspakker til omlegging av båsfjøs utenfor jordbruksavtalens rammer. Dette sikrer andre produksjoner en del av kaka, men gjør og politikere bevisste på ansvaret de har når de innfører kostnadsdrivende krav for næringa. Størrelsen på investeringspakken til løsdriftsfjøs bør være vesentlig høyere enn de 200 millionene staten stilte opp med i behandling av statsbudsjettet for 2022. Videre har kostnadene for ombyggingen økt betraktelig den siste tiden. Tak for støtte til enkeltprodusenter må økes og andelen av den totale kostnadsrammen som kan gis støtte til må økes.

En forutsetning for sunne og bærekraftige investeringer i landbruket er at en ikke investerer over gårdens produksjonsevne. Kravene Innovasjon Norge har satt til økt produktivitet har vært blant pådriverne til kostnadsgaloloppen i leiemarkedet for kvoter og jord. Dette er særlig galt ettersom kravet til omlegging først og fremst er fremmet av dyrevelferdsmessige årsaker. Investeringer må gjøres innenfor ressursgrunnlaget som er tilgjengelig for bonden.

Det er krefter i landbruket som ønsker en ny kamp om løsdriftskravet. Norges Bygdeungdomslag vil sterkt fraråde en ny omkamp i en så betent sak. Markedet er klare på at de ønsker løsdrift. Jordbrukets faglags primæroppgave i denne saken må være å sikre at alle produsenter blir med etter 2034, ikke å søke nye omkamper.

Norges Bygdeungdomslag krever at:

- Omstillingen til løsdrift for melke- og ammekuprodusenter sikres gjennom en egen støtteordning utenfor jordbruksavtalens rammer
- Taket for støtte og andelen en kan få støtte til økes til henholdsvis 5 millioner og 50%

Besøksadresse

Landbrukets Hus
Hollendergata 5
0190 Oslo
3. etasje

Postadresse

Norges Bygdeungdomslag
PB. 9377, Grønland
0135 Oslo

E-post: hei@nbu.no
Tlf.: 22 05 48 00

www.nbu.no

Investeringer i andre produksjoner

I en politisk næring som landbruket må politikere ta ansvar for å delfinansiere investeringer som kommer som følger av politiske vedtak. Dette gjelder både dyrevelferdsinvesteringer og klimainvesteringer. Dagens situasjon vitner om at næringen er pålagt flere politiske investeringer enn enkeltbonden kan håndtere alene.

Frukt og grønt hadde tidligere en egen pott innenfor IBU-midlene som ble tatt bort i 2021. Norges Bygdeungdomslag ser på dette som bekymringsverdig da vi møter forbrukere som er stadig mer opptatt av frukt og grønt. Det bør via jordbruksavtalen legges til rette for investeringer i en fremtidsrettet frukt- og grøntnæring. En del av disse midlene bør rettes mot investeringer i produksjoner vi har marginale eller ingen markedsandeler i dag.

Norges Bygdeungdomslag krever at:

- Det avsettes egne midler til investeringer i frukt- og grøntproduksjon over IBU-midlene.

Klimaarbeid i landbruket

Det er et stadig større press i samfunnet for å finne mer klimavennlige løsninger enn de vi bruker i dag, og landbrukssektoren er intet unntak. Dessverre er det per i dag lite økonomisk handlingsrom til slike tiltak hos bønder som allerede sliter med å finansiere den daglige drifta.

Landbrukets klimaavtrykk skal reduseres i tråd med landbrukets klimaplan. En viktig del av dette arbeidet er klimarådgivningstjenestene som finansieres gjennom RMP. Bonden må få tilgang på kunnskap om nye dyrkningsmetoder og viktige klimagrep som kan gjøres på sin gård.

BIONOVA er også et viktig tiltak for å sikre investeringer i bærekraftige løsninger i landbruket. Disse investeringene må imidlertid finansieres utenfor jordbruksavtalen.

Det bør også jobbes for å dekke markedsandelen av økologisk produksjon. Kunnskap om økologiske prosesser kan også bidra i konvensjonell drift. En stor del av arbeidet med å bedre landbrukets klimaavtrykk er nettopp gjennom at vi skal bli bedre agronomer, utnytte ressursene bedre, og sørge for god drift av jorda.

Med et klima i endring er vil det også være økende fare for at produksjoner mister store avlinger som følger av ustabil vær og klima, slik som mange eplebønder opplevde våren

Besøksadresse

Landbrukets Hus
Hollendergata 5
0190 Oslo
3. etasje

Postadresse

Norges Bygdeungdomslag
PB. 9377, Grønland
0135 Oslo

E-post: hei@nbu.no
Tlf.: 22 05 48 00

www.nbu.no

2021. Å få en avling ødelagt er økonomisk tungt for alle, men særlig for unge bønder som nettopp har etablert seg i produksjonen. Vekstgruppene som ble midlertidig tatt inn 2021 bør tas inn i tilskuddsordningen ved avlingsvikt gjennom årets forhandlinger.

Norges Bygdeungdomslag krever at:

- Det i år fokuseres på å legge så mye av ytterlige kostnader knyttet til investering i klimaøymed utenfor jordbruksavtalens rammer. Avtalen bør i år ha som hovedfokus å sikre bonden en sterkere inntekt.
- Jordbruket arbeider for å dekke det økologiske markedet for mat.
- Det legges til rette for at bonden lettere kan gjøre grønne valg, som å levere tilbake landbruksplast.

Sunn rekruttering, aktive produsentmiljøer og levende bygder

En forutsetning for sunn rekruttering til og utvikling av landbruket er at det er driftsmuligheter i hele landet. Da må faktorer som inntektsmuligheter, velferdsordninger og øvrige rammevilkår være på plass for bonden som driver i dag, og den som skal ta over. Bonden må imidlertid og være en del av et fagmiljø. I dag ser vi at viktige deler av bondens kontaktpunkter med omverdenen, som veterinærtjenesten blir svakere. Norges Bygdeungdomslag tar til orde for en satsing på veterinærtjenesten gjennom årets jordbruksforhandlinger, for bondens og dyrenes velferd.

En bærekraftig rekruttering til landbruket krever en ekstraordinær satsing på alle overnevnte faktorer. Bonden som skal ta over om fem år må vite at det er inntektsmuligheter i næringa, at en kan få avløser for å ta seg en helg fri fra gården, og at nødvendige investeringer delfinansieres av staten. Statens og jordbrukets forhandlinger i år, vil påvirke fremtidens bønder og deres mulighet til å leve av ressursene på gården. Norges Bygdeungdomslag ser det derfor også som svært viktig at jordbruket i år bruker forhandlingsretten til å sikre bonden for framtida!

Norges Bygdeungdomslag krever at:

- Mentorordningen i landbruket videreføres

Norges Bygdeungdomslags tre krav til jordbruksforhandlingene

Norges Bygdeungdomslag krever:

- At jordbruksforhandlingene resulterer i en økning i bondens inntekt tilsvarende en fjerdedel av det antatte inntektsetterslepet målt mot andre grupper.
- At støtte til velferdsordninger prioriteres over andre budsjettmidler i årets jordbruksforhandlinger
- At årets jordbruksforhandlinger gir signaler om en stabil og positiv utvikling av landbruksnæringa som sikrer framtidens bønder mulighet og motivasjon til å gå inn i næringa.

Besøksadresse

Landbrukets Hus
Hollendergata 5
0190 Oslo
3. etasje

Postadresse

Norges Bygdeungdomslag
PB. 9377, Grønland
0135 Oslo

E-post: hei@nbu.no
Tlf.: 22 05 48 00

www.nbu.no